

PROGRAM CJELOŽIVOTNOG UČENJA

**PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA LOVACA ZA PRVI
PREGLED ODSTRIJELJENE DIVLJAČI**

Mostar, listopada 2021. godine

Sadržaj

PRAVNI OSNOV ZA POKRETANJE PROGRAMA.....	3
OPIS PROGRAMA.....	4
Osnovni podatci.....	4
Svrha i ciljevi programa.....	4
Ishodi učenja.....	5
Struktura programa.....	5
Nastavni plan.....	6
Nastavni program.....	6
Osiguranje kvalitete	9
Promocija programa.....	10

PRAVNI OSNOV ZA POKRETANJE PROGRAMA

Cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih određeno je strateškim okvirom vanjskog i unutrašnjeg opredjeljenja Bosne i Hercegovine. Međunarodni i europski aspekt cjeloživotnog učenja odnosi se na brojna strateška dokumenta koji daju globalne smjernice za buduće politike razvoja obrazovanja odraslih. Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini definirani planom implementiranja 2008- 2015. preciziraju da „Bosna i Hercegovina teži izgraditi društvo utemeljeno na znanju, istovremeno omogućavajući i razvoj punih potencijala svakog pojedinca“. Nadalje, prema čl. 4. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine, visoko obrazovanje se između ostalog zasniva i na konceptu cjeloživotnog učenja.

Zakonodavni okviri obrazovanja odraslih determinirani su obvezama koje je BiH preuzela potpisivanjem međunarodnih ugovora i EU dokumenata. Pored navedenog okviri obrazovanja uvjetovani su Ustavom BiH i ustavima entiteta i kantona/županija, te Statutom Brčko distrikta BiH. Na nivou BiH usvojena su četiri okvirna zakona iz oblasti obrazovanja, koji sadrže načelne odredbe o obrazovanju odraslih i Zakon o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Obrazovanje odraslih regulirano je postojećim zakonima i podzakonskim aktima i ne postoje posebni zakoni koji primarno reguliraju obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje osim u Republici Srpskoj (Zakon o obrazovanju odraslih). Pored navedenih zakona, određeni aspekti učenja odraslih uređeni su i zakonima u oblasti rada, zapošljavanja i socijalne politike.

Pravni osnov za održavanje programa cjeloživotnog učenja nalazi se u čl. 3. (b) i čl. 98. (3) Zakona o visokom obrazovanju Hercegovačko-neretvanske županije/kantona („Službene novine HNK“ broj: 04/12). Također, prema čl. 213. (Cjeloživotno obrazovanje) točka 1 *Statuta Sveučilišta u Mostaru*, navedeno je da „u području cjeloživotnog učenja ustrojbene jedinice organiziraju programe i obavljaju povremene oblike stručnog usavršavanja organiziranjem tečajeva, seminara i drugih oblika povremenog obrazovanja koja nisu definirana stupnjevima obrazovanja uz izdavanje odgovarajuće isprave čiji se naziv oblik i sadržaj određuju posebnim aktom“.

OPIS PROGRAMA

Osnovni podatci

Nositelj programa:	Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Vrsta programa:	Program cjeloživotnog učenja
Naziv programa:	<i>Program za osposobljavanje lovaca za prvi pregled odstrijeljene divljači</i>
Znanstveno područje:	Biotehničke znanosti
Trajanje programa:	10 sati nastave tijekom mjesec dana, u više navrata tijekom godine
ECTS bodovi:	3 ECTS bodova
Uvjeti za upis:	srednja stručna sprema (razina 4 Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH i Europskog kvalifikacijskog okvira)
Troškovi upisa:	150 KM
Predavači modula:	nastavnici Agronomskog i prehrambeno-tehnološkog fakulteta, iz područja Lovstva, Zdravstvene zaštite, Prerade animalnih proizvoda i Stočarstva koji su educirani predavati tematske cjeline programa
Isprava koja se stječe završetkom programa:	<i>Certifikat za lovce za prvi pregled odstrijeljene divljači</i>
Način završetka programa:	polaganje pismenog ispita
Optimalan broj polaznika:	20
Minimalan broj polaznika:	10

Svrha i ciljevi programa

Svrha Programa za osposobljavanje lovaca za prvi pregled odstrijeljene divljači je odgovoriti na izazove i potrebe tržišta rada u području lova i postupanja s odstrijeljenom divljači, uz razvijanje individualne i društvene svijesti o načinu rada i pravilnom postupanju s divljači, te unapređenje kvalitete navedenog postupka.

Ciljevi programa su:

- omogućavanje i stjecanje teoretskih znanja za obavljanje poslova vezanih za prvi pregled divljači nakon odstrela te poštivanja neophodne zakonske regulative u ovim poslovima
- stjecanje temeljnih znanja iz osnova anatomije, fiziologije i ponašanja divljači, važnih za usvajanje i razumijevanje ostalih područja

- osposobljavanje polaznika za prepoznavanje bolesne divljači i patoloških promjena koje se javljaju zbog onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika, a koji mogu utjecati na zdravlje ljudi nakon konzumacije mesa te divljači
- osposobljavanje polaznika za provođenje higijenskih mjera i pravilne tehnike rukovanja pri prijevozu, evisceraciji, uzorkovanju i dostavi uzoraka divljači nakon odstrela
- stjecanje temeljnih znanja o zakonskim, podzakonskim i drugim propisima od značenja za zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište.

Program je potreban svim lovačkim udruženjima sukladno nadležnom zakonu u FBiH, a kreiran je od strane profesora iz područja lovstva, zdravstvene zaštite, prerade animalnih proizvoda i stočarstva, koji posjeduju dugogodišnje iskustvo za teoretski dio edukativnog procesa.

Ishodi učenja

Ishodi učenja programa su:

- objasniti osnovnu građu i funkcije životinjskog tijela sisavaca i ptica
- prepoznati neprirodno ponašanje i patološke promjene koje se javljaju kod divljači zbog bolesti, onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika
- objasniti utjecaj konzumacije mesa bolesne te divljači na zdravlje ljudi
- analizirati utjecaj prijevoza na kakvoću mesa
- prezentirati pravila higijene, pravilne tehnike rukovanja i prijevoz divljači nakon odstrela
- prezentirati pravilne tehnike evisceracije, uzorkovanja i dostave uzoraka divljači nakon odstrela
- objasniti zakonske propisi koji se odnose na zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište.

Struktura programa

Program je strukturiran kroz četiri tematske cjeline:

1. Anatomija, fiziologija i ponašanje divljači
2. Neprirodno ponašanje i patološke promjene koje se javljaju kod divljači zbog bolesti, onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika koji mogu utjecati na zdravlje ljudi nakon konzumacije mesa te divljači
3. Pravila higijene i pravilne tehnike rukovanja, prijevoza, evisceracije, uzorkovanja i dostave uzoraka divljači nakon odstrela
4. Odgovarajući propisi koji se odnose na zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište.

Program za osposobljavanje pratitelja životinja u prijevozu traje 10 školskih sati, a provodit će se u prostorijama Agronomskog i prehrambeno-tehnološkog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

Nastavni plan

TEMATSKA CJELINA	Sati nastave	Nastavnici	ECTS
Anatomija, fiziologija i ponašanje divljači	2	prof dr. sc. Stanko Ivanković	
Neprirodno ponašanje i patološke promjene koje se javljaju kod divljači zbog bolesti, onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika koji mogu utjecati na zdravlje ljudi nakon konzumacije mesa te divljači	4		
Pravila higijene i pravilne tehnike rukovanja, prijevoza, evisceracije, uzorkovanja i dostave uzoraka divljači nakon odstrela	2	prof dr. sc. Jozo Grbavac	
Odgovarajući propisi koji se odnose na zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište	2	doc. dr. sc. Jozo Bagarić	
UKUPNO	10		3

Nastavni program

<i>Naziv programa:</i>	Program za osposobljavanje pratitelja životinja u prijevozu		
<i>ECTS:</i>	3	<i>Broj sati nastave:</i>	10
<i>Ciljevi:</i>	- omogućavanje i stjecanje teoretskih znanja za obavljanje poslova vezanih za prvi pregled divljači nakon odstrela te poštivanja neophodne zakonske regulative u ovim poslovima - stjecanje temeljnih znanja iz osnova anatomije, fiziologije i ponašanja divljači, važnih za usvajanje i razumijevanje ostalih područja - osposobljavanje polaznika za prepoznavanje bolesne divljači i patoloških promjena koje se javljaju zbog onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika, a koji mogu utjecati na zdravlje ljudi nakon konzumacije mesa te divljači - osposobljavanje polaznika za provođenje higijenskih mjera i pravilne tehnike rukovanja pri prijevozu, evisceraciji, uzorkovanju i dostavi uzoraka divljači nakon odstrela - stjecanje temeljnih znanja o zakonskim, podzakonskim i drugim propisima od značenja za zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište.		
<i>Ishodi učenja:</i>	- objasniti osnovnu građu i funkcije životinjskog tijela sisavaca i ptica - prepoznati neprirodno ponašanje i patološke promjene koje se javljaju kod divljači zbog bolesti, onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika		

	- objasniti utjecaj konzumacije mesa bolesne te divljači na zdravlje ljudi - analizirati utjecaj prijevoza na kakvoću mesa - prezentirati pravila higijene, pravilne tehnike rukovanja i prijevoz divljači nakon odstrela - prezentirati pravilne tehnike evisceracije, uzorkovanja i dostave uzoraka divljači nakon odstrela - objasniti zakonske propisi koji se odnose na zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište.
<i>Sadržaj tematskih cjelina:</i>	1. Anatomija, fiziologija i ponašanje divljači (2 školska sata) - <u>Anatomija i fiziologija:</u> • osnovno o anatomiji i fiziologiji; osnove citologije; osnove histologije; organi i organski sustavi; skelet; osovinski, privjesni, utrobni kostur; spojevi kostiju (zglobovi, šavovi); mišićni sustav; fiziologija kretanja; rast i razvoj roga i rogovlja; sva poglavlja obrađuju sustave sisavaca i ptica - <u>Ponašanje divljači:</u> • osobitosti populacije, način života, etologija 2. Neprirodno ponašanje i patološke promjene koje se javljaju kod divljači zbog bolesti, onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika koji mogu utjecati na zdravlje ljudi nakon konzumacije mesa te divljači (4 školska sata) - <u>Neprirodno ponašanje i patološke promjene koje se javljaju kod divljači zbog bolesti onečišćenja okoliša ili drugih čimbenika:</u> • uvod, općenito o bolestima divljači, značenju; uzroci bolesti; pogodni čimbenici; podjela bolesti (zarazne, nametničke, nezarazne); nezarazne – bolesti organa, otrovanja, genetski uvjetovana patološka stanja, ozljede; temeljni znaci bolesti na živoj i uginuloj divljači - <u>Utjecaj konzumacije mesa zaražene divljači na zdravlje ljudi:</u> • upoznavanje s opasnostima konzumacije zaraženog mesa divljači po zdravlje ljudi 3. Pravila higijene i pravilne tehnike rukovanja, prijevoza, evisceracije, uzorkovanja i dostave uzoraka divljači nakon odstrela (2 školska sata) - <u>Pravila higijene, pravilne tehnike rukovanja i prijevoz divljači nakon odstrela:</u> • upoznavanje s higijenom i tehnikom rukovanja i prijevoza divljači nakon odstrela; postupanje s odstrijeljenom divljači koja potječe s područja na kojem je utvrđena zaraza; neškodljivo uklanjanje leševa - <u>Evisceracije, uzorkovanja i dostave uzoraka divljači nakon odstrela:</u>

	• upoznavanje s pravilima higijene i pravilnim tehnikama evisceracije, uzorkovanja i dostave uzoraka divljači nakon odstrela 4. Odgovarajući propisi koji se odnose na zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište - <u>Propisi koji se odnose na zdravlje životinja i ljudi te higijenske uvjete koji uređuju stavljanje divljači na tržište:</u> • Zakon o lovstvu; Zakon o veterinarstvu; podzakonski propisi i akti; Uredba Komisije (EU) br. 853/04; vođenje propisane evidencije; prava i obveze osobe osposobljene za prvi pregled odstrijeljene divljači	
<i>Način izvođenja nastave:</i>	- metode poučavanja: izravno poučavanje, kooperativno (zajedničko) poučavanje, praktičan rad u grupama, simulacija, interaktivan rad s polaznicima, praktičan rad, izlaganje, razgovor, rasprava, demonstracija, čitanje i rad na tekstu, prezentacija - konzultativna nastava	
<i>Obveze polaznika:</i>	- pohađanje nastave - polaganje pismenog ispita - evaluacija programa	
<i>Praćenje i ocjenjivanje:</i>	Provjera znanja obaviti će se nakon završenog programa osposobljavanja. Ispitno povjerenstvo imenuje organizator osposobljavanja. Ispit će se odvijati pismeno (primjer testa u prilogu dokumenta). Pitanja su koncipirana u tri grupe (A,B,C), od kojih svaka grupa sadrži 5 pitanja, na koja se odgovara označavanjem točnog odgovora (a, b ili c). Na dnu testa nalaze se vlastoručno popunjeni traženi podaci polaznika s vlastoručnim potpisom. Tako popunjen i ocijenjen test pohranjuje se uz zapisnik u arhivu APTF-a. Provjera osposobljenosti ocjenjivat će se opisnom riječi: POLOŽIO – NIJE POLOŽIO. Ispitaniku koji je položio ispit APTF izdaje <i>Certifikat za lovce za prvi pregled odstrijeljene divljači</i> i iskaznicu kao dokaze o osposobljenosti za obavljanje prvog pregleda odstrijeljene divljači u skladu s Uredbom (EZ) br. 853/2004.	
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskog sustava prijenosa bodova		
OBVEZE POLAZNIKA	SATI	UDIO U ECTS-u
Pohađanje nastave	10	0,3
Pismeni ispit	80	2,7
UKUPNO	90	3
<i>Preporučena literatura:</i>	- Zakon o lovstvu u FBiH (Službene novine FBiH br. 4/06) - Zakon o izmjenama zakona o lovstvu FBiH (službene novine FBiH br 8/10) - Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja (Službeni glasnik BiH br. 25/09). - Zakon o veterinarstvu u BiH (Službeni glasnik BiH.br. 34/02).	

	- Janicki i suradnici, Lovstvo i bolesti divljači, Veterinarski fak. u Zagrebu., 2004 - Tucak i suradnici, Lovstvo, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, 2001 - Čuljak, K., Patologija životinja, Školska knjiga Zagreb, 1993 - Mustapić i suradnici, Lovstvo, HLS Zagreb I., 2004 - Valentinčić, S., Bolesti divjadi, LZS Ljubljana, 1981 - Lapčević, E., Bolesti divljači i kunića, N.Sad - Župančić-Modrić, Zarazne bolesti domaćih životinja, Školska knjiga Zagreb, 1996 - Ivanković i sur (2011).Sirovine animalnog podrijetla. Udžbenik. Mostar - Kralik i sur (2013):Zootehnika .Udžbenik. Osijek-Mostar. - Dostupna literatura iz područja lovstva i veterinarstva.
<i>Dodatne informacije:</i>	Program osposobljavanja će se odvijati u dva dana. Izvodit će se uz uporabu primjerenih pedagoških, andragoških, tehničkih i video sredstava. Grupe polaznika organizirat će se prema zaprimljenim prijavama, a u skladu s kapacitetom raspoloživih prostorija. Nazočnost polaznika na osposobljavanju evidentirat će se na popisu nazočnih uz potpis svakoga pojedinog polaznika. Svim kandidatima bit će na raspolaganju literatura u tiskanom i elektronskom obliku pomoću koje se mogu spremati za provjeru znanja. Polaznici edukacije će odmah po završetku edukacije polagati putem testa pismeni ispit. Kandidati koji ne zadovolje kriterije provjere biti će omogućen besplatan popravni test u roku mjesec dana.

Osiguranje kvalitete

Evaluacija uspješnosti programa provoditi će se na tri načina:

- 1) provjera znanja polaznika programa, koja predstavlja poseban indikator njegove uspješnosti, kao i stručnosti i sposobnosti predavača da prenesu znanje;
 - 2) anketiranje polaznika na samom kraju programa;
 - 3) postupci redovite evaluacije svih studijskih programa i programa cjeloživotnog učenja na razini Agronomskog i prehrambeno-tehnološkog fakulteta, provedeni od tijela sustava za osiguranje kvalitete i Znanstveno-nastavnog vijeća Agronomskog i prehrambeno-tehnološkog fakulteta.
- Sveučilište u Mostaru redovito i periodično prolazi postupak vanjskog osiguranja kvalitete od Agencije za visoko obrazovanje i osiguranje kvalitete BiH, preko procesa institucionalne akreditacije, pri čemu se evaluira Sveučilište u cjelini, sa svim svojim područjima djelovanja, uključujući i programe cjeloživotnog učenja. Samoevaluacijska izvješća na Sveučilištu ne koriste se samo u svrhu institucionalne akreditacije, nego kao sredstvo za samospoznaju o razini kvalitete

obrazovanja na Sveučilištu te za učinkovito provođenje reforme visokog obrazovanja, ali i za upoznavanje s ključnim pitanja i izazovima, kao i načinima njihova rješavanja.

Promocija programa

U cilju bolje promocije programa koristiti će se pisani, printani, audio i vizualni mediji. Polaznicama programa će biti uručeni certifikati o uspješnom završetku istog te će isto biti ispraćeno na adekvatan način i medijski popraćeno za prvu generaciju polaznika. Sadržaj i izgled certifikata će biti usklađen sa pravilima koji su propisani od strane Sveučilišta u Mostaru.